

Yttrande över betänkandet ”En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga” SOU 2023:44

Sammanfattning

Betänkandet föreslår att påföljden sluten ungdomsvård ska utmönstras och att unga lagöverträdare framöver i stället ska dömas till fängelse. Fängelsepåföljden ska verkställas på särskilda ungdomsavdelningar på Kriminalvårdens befintliga anstalter.

Sammanfattningsvist anser Södertälje kommun att:

- det finns en ökad risk för att utanförskapet för de unga som begår brott blir större om straffet verkställs i fängelse,
- verkställighet vid särskilda ungdomshem inte bara bör ske i undantagsfall,
- de ungdomsavdelningar som föreslås på Kriminalvårdens befintliga anstalter måste vara väl anpassade för målgruppen för att uppdraget ska kunna genomföras,
- samverkan mellan särskilda handläggare hos socialtjänsten och koordinators hos kriminalvården utgör en viktig faktor för återetablering,
- den unge bör behålla samma koordinators under hela verkställighetstiden,
- socialtjänstens insatser riktade till personer som vill lämna kriminalitet måste utvecklas för att passa även yngre personer

Nedan redovisas Södertälje kommuns synpunkter på förslagen i betänkandet.

Södertälje kommuns ställningstaganden

10.7 Fängelse ska väljas som frihetsberövande påföljd även för barn och unga

Betänkandet föreslår att påföljden sluten ungdomsvård ska utmönstras och att unga lagöverträdare framöver i stället ska dömas till fängelse. Södertälje kommun vill lyfta fram att det finns en risk för att utanförskapet för de unga som begår brott blir större om straffet verkställs i fängelse än om de utförs på särskilt ungdomshem. De unga som begår brott är redan marginaliserade från samhället i flera bemärkelser och risk finns att glappet växer. Till exempel kan ett fängelsestraff påverka den unges möjlighet på arbetsmarknaden, vilket i sin tur påverkar graden av återfall i brottslighet.

Fängelsepåföljden föreslås verkställas på särskilda ungdomsavdelningar på Kriminalvårdens befintliga anstalter. Södertälje kommun delar resonemanget om att de ungdomsavdelningar som föreslås i betänkandet måste väl anpassas för målgruppen för att uppdraget ska kunna genomföras.

11.2.2 Särskilt om regleringen i fängelselagen för unga

Södertälje kommun ser positivt på förslagen om att en särskild handläggare hos socialtjänsten och koordinator hos den verkställande myndigheten utses. Kommunen anser även att det är positivt att dessa samverkar under strafftiden. Detta kommer att vara en viktig faktor för återetableringen. Södertälje kommun menar vidare att det vore fördelaktigt om den unge behåller samma koordinator under hela verkställighetstiden då övriga nyckelpersoner runt omkring den unge kommer att bytas ut, till exempel vid övergången från anstalt till villkorlig frigivning.

Vidare föreslås det i betänkandet att inför barnets frigivning bör socialtjänstens handläggare vara delaktig t.ex. i fråga om barnets sysselsättning, boende och eventuellt kvarstående behandlingsbehov. Södertälje kommun ser att betänkandets förslag ställer krav på att socialtjänstens insatser som riktar sig till personer som vill lämna kriminalitet måste byggas ut och utvecklas för att passa även yngre personer samt att ett stort fokus på återetablering i samhället behöver finnas.

Södertälje kommunen ser också att samarbetet med Arbetsförmedlingen kan behöva utökas och eventuellt tydligare regleras.

11.2.3 Om verkställighet av fängelse vid särskilt ungdomshem efter beslut enligt 32 kap. 5 § brottbalken

Enligt betänkandet kan det, vid synnerliga skäl och med hänsyn till barnets personliga förhållanden, bli aktuellt att verkställa straff på särskilt ungdomshem och inte i fängelse. De unga som kan komma att bli aktuella för verkställighet vid särskilda ungdomshem är personer som har alldeles särskilda behov av omvårdnad. Södertälje kommun menar dock att det måste finnas ett mer generöst utrymme för bedömning av vad som är barnets bästa och flexibilitet vid bedömning av verkställigheten, än att särskilda ungdomshem är aktuellt endast i undantagsfall. Socialtjänsten erfar att många av de unga som begår brott har ett omfattande vårdbehov, varför möjlighet till vård måste finnas.

11.2.4 Barn ska få stöd vid övergången mellan anstalt och frihet

Utredningen har kommit fram till att det är viktigt att barn som frihetsberövas får stöd vid övergången mellan verkställighet i anstalt och frihet, och brottbalkens reglering om villkorlig frigivning även ska gälla för barn. Södertälje kommun ser positivt på möjligheten med villkorlig frigivning då det skapar en succesiv återgång till frihet. Därtill menar Södertälje kommun att barnets utsedda koordinator får en viktig roll i att vara länken när den villkorliga frigivningen ska ske så att bästa möjliga förutsättningar ges den unge vid frigivning.

Boel Godner
Kommunstyrelsens ordförande